

BURMA —

FRÅGETECKNET I ASIEN

Av kapten BENGT HORN

BURMA ligger mellan det hungriga Indien och det svältande Kina liksom en jättehand fylld med ris. Den tillhörande långa armen sträcker sig från Malajstaterna i Sydöstasien och begränsas på ena sidan av Siam och Indokina på andra sidan av Andamaniska sjön och Bengaliska bukten.

Intill andra världskriget visste människor i allmänhet inte mer om Burma än att där fanns en stad Mandalay. Denna stad har nämligen i en amerikansk visa betecknats som den plats, där flygfiskarna leka. Omkring år 1940 skymtade ett nytt namn med anknytning till Burma i pressen. Det var Burmavägen, som ju blev Kinas navelsträng ut mot världen, sedan Japan hade ockuperat den kinesiska kusten och organiserat en sjöblockad av densamma. Mot slutet av andra världskriget dök andra namn från detta hörn av världen upp i tidningarna. Det var då de amerikanska, kinesiska och brittiska trupperna drevo ut japanerna ur Burma åren 1944 och 1945. Man började tala om den stora sjöstaden Rangoon. Burmas största flod Irrawady lät också tala om sig.

Det säger sig självt, att det kommunistiska Kina är mycket intresserat av Burma. Detta främst för att fylla sitt livsmedelsunderskott. Kina har därvid Sovjets och de övriga kommunistiska staternas stöd. Västmakterna och USA vilja av praktiska skäl förhindra en sådan utveckling. Säkerhetsskäl äro de dominerande. Som officiellt ideellt skäl gäller, att man på västsidan vill att även Sydöstasiens folk skola ha fria oberoende regeringar. Skulle Burma bli kommunistiskt, har den kommunistiska världen kommit ett steg närmare kontrollen av hela Sydöstasien. Jag skall i det följande försöka i någon mån utreda vilka skäl som tala för eller mot en sådan utveckling. Dessa skäl grunda sig dels på egna erfarenheter, dels på andra personers erfarenheter och ett flertal utländska tidsskrifter.

Varför är Burma så eftersträvansvärt för Kina och den kommunistiska världen.

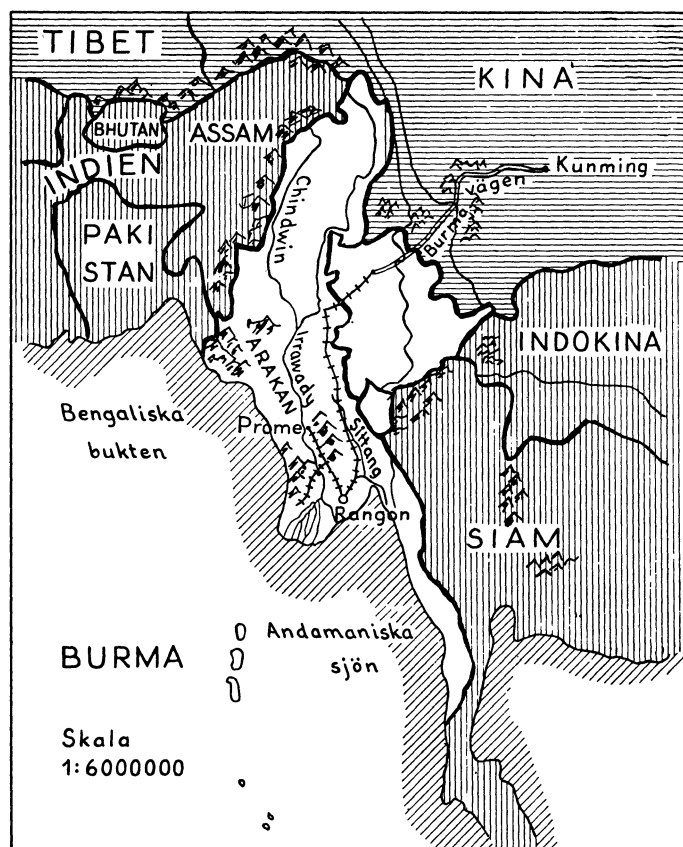
Som i det föregående framhållits är Burma Asiens »risbod». Burma och Siam producera tillräckligt med ris för att väsentligt bidra att föda befolkningen i Indien, Japan, Filippinerna, Malajstaterna, Hongkong, Ceylon och Java.

Om man gör sig besväret att pricka ut dessa länder och platser på en karta och förutsätter att en stark totalitär stat kontrollerade risproduktionen i Sydostasien öppnar sig förfärande perspektiv. En sådan stat kunde behärska de övriga länderna genom att öka eller minska tilldelningen av ris. Även olja och tenn som finnes i riklig mängd kunde användas som ekonomiska vapen.

Kasta åter en blick på kartan men låt blicken vandra ner mot Nya Guinea och Australien. Från Burma mot Nya Guinea sträcker sig ett bälte av öar med en längdutsträckning av ungefär 1 000 mil. I händerna på samma totalitära stat skulle dessa öar utgöra en mäktig barriär, som effektivt skulle skilja Indiska och Stilla oceanerna från varandra.

Sydöstasiens rikedomar och dess strategiska läge skulle ge en totalitär stat ett osäkrat laddat vapen att hålla mot hjärtat av Asiens fastland inbegripet Indien. Genom samma medel skulle vederbörande stat kunna påverka Japans framtida öden. Händelseutvecklingen i Burma är sålunda av stor betydelse för hela världen. Frågan som observatören ställer är: Är Burma tillräckligt starkt för att motstå påtryckningar såväl inifrån som utifrån eller kommer det att falla som en mogen frukt i armarna på Kina. Jag tror att en snabb översikt av Burmas geografi, folk och historia skall föra frågan närmare sitt svar.

Burma gränsar till Pakistan, Indien, Kina, Indokina, Siam, Malajstaterna, Andamaniska sjön och Bengaliska bukten. Landet består av ett centralt bälte av slätter samt floddalar och bergskedjor, alla i sträckningen norr—söder. Burma är till ytan större än något land i Europa om man undantar Sovjetunionen. Det har ett ytinnehåll av ung. 800 000 m². I stort kan landet indelas i två delar, Övre och Nedre Burma. Övre Burma består huvudsakligen av Irrawadydalens övre dalgång samt bergstrakterna utefter norra och östra gränsen. I Nedre Burma inbegripes slätterna omkring Irrawadyfloden samt omkring Sittang- och Salweenfloderna, det arakanska låglandet och den långa armen, som sträcker sig upp från västsidan av malajiska halvön. Den mest betydelsefulla landsdelen är Irrawadyflodens delta

i Nedre Burma, där nära $\frac{2}{3}$ av landets befolkning lever i de bördigaste trakterna.

Det heta, tropiska klimatet och de rika floddalarna göra Burma till ett framstående jordbruksland. Den förnämsta produkten är ris och Burma producerar mera ris än något annat land. Andra jordbruksartiklar äro: sesam, hirs, bomull, frukter och grönsaker.

En tredjedel av landet är skogbeväxt. De vanligaste trädslagen äro ek och teak. Det hårda teakträet är mycket eftersökt på världsmarknaden.

Vid sidan av jordbruks- och virkesprodukter komma mineralerna. Tungsten, som användes vid ståltillverkning kommer till stor del från fyndigheter i Burma. Silver och bly produceras i större mängd än annorstädes i Orienten. Rika fyndigheter av tenn, zink, antimon, nickel, kobolt, koppar, guld och järn finnas. Den kinesiska jaden påträffas i Övre Burma liksom värdefulla rubiner och sa-

firer. Slutligen ha oljefälten i Irrawadydalens centrum länge utgjort Englands stora oljereserv.

Den tunga industrien står ej i proportion till de rika fyndigheterna av olja, tenn, tungsten och andra mineralier. Ungefär 11 procent av arbetarna äro sysselsatta i industrien. Av dessa arbeta mer än hälften i riskvarnarna. Resten har sin sysselsättning i bomullsspinnerier eller i virkeshantering, gruvorna eller oljeraffinerierna.

Burmas handel är typisk för ett underutvecklat land. Exporten utgöres huvudsakligen av råvaror och importen av färdiga produkter. Indien är Burmas viktigaste handelspartner. En tredjedel av exporten går dit och hälften av importen kommer därifrån.

Transporterna gå på floderna, som rinna ned mot Indiska oceanen. Irrawady är segelbar 180 mil och dess biflod Chindwin ytterligare 70 mil norrut. Järnvägarna ta de allra tyngsta transporterna. Två huvudlinjer finnas. De utgå båda från Rangoon i nordlig riktning. En följer sedan östra stranden av Irrawady till Prome och den andra västra stranden av Sittangfloden över Mandalay till kinesiska gränsen. Den sammanlagda längden av järnvägarna är ungefär 360 mil.

Vid ändpunkten av den järnväg som följer Sittangflodens västra strand börjar den berömda Burmavägen, som leder in i Kina. Den slutar på kinesiskt territorium vid en plats, som heter Kunming. Vissa delar av vägen, som är ungefär 144 mil lång, ha använts i sekler. Först under åren 1937—1939 byggde den kinesiska regeringen ut vägen till en huvudväg, som är i stånd att ta tung trafik.

Om man jämför Burma med andra asiatiska länder är det glest befolkat. Omkring 18 miljoner människor bo i landet. Ungefär hälften av befolkningen kan läsa och skriva, vilket är en för asiatiska förhållanden hög procent. Buddahs lära är mycket utbredd i Burma och de gulklädda buddistmunkarna spela stor roll i Burmas liv.

Burmas flagga har fem stjärnor. Dessa representera de fem stora folkgrupperna i landet. Man skiljer mellan burmaner, karener, shaner, chiner och kachiner. De olika landsdelarna ha varit förenade till en union sedan 1897. Det var samma år som engelsmännen gjorde Burma till en provins av Brittiska Indien.

Karenerna utgöra den största av minoritetsgrupperna. De levde ursprungligen i bergstrakterna i östra Burma men flyttade senare till Irrawadydeltat. Under den brittiska tiden tilläts endast karener att ta tjänst i den brittiska armén. Än i dag stå de i viss mån i opposition mot regeringen.

Burmanerna utgöra den största folkgruppen på omkring 12 miljoner människor. De tala ett gemensamt språk, burmanska och ha en gemensam religion, buddismen. De härstamma sannolikt från sydöstra Tibets och sydvästra Kinas bergland.

Shanerna, som utgöra ungefär 1 miljon, äro närmast besläktade med siameserna och taierna i södra Kina. I kulturellt och språkligt avseende höra de samman med siameserna och skulle om ej britterna bringat dem under burmansk styrelse idag ha tillhört Siam. De leva i det centrala Burma och styras av en egen prinsessa, som dock varit lojal mot regeringen.

I bergstrakterna i mellersta Burma leva ungefär 350 000 chiner. De äro ett gammalt krigarfolk, som aldrig helt kuvats. — Kachinerna, i norra delen av landet äro till antalet lika många, men de äro goda arbetare och utföra huvuddelen av arbetet i gruvorna.

Utom dessa folk finnas inflyttade utlänningar. Indierna ha utgjort den största gruppen, omkring 1 miljon. Emellertid flydde huvuddelen av dem vid den japanska invasionen och återvände aldrig beroende på ett synnerligen dåligt förhållande mellan burmaner och indier, som mer än en gång fört till våldsdåd.

Kineserna komma från Yunnan i södra Kina och räkna ungefär 250 000 individer, mestadels köpmän och näringsidkare av olika slag från kaféägare till ägare av opiumhålur.

Så långt man kan överblicka i historisk tid har Burma varit scenen för politiska brott och ett slagfält för de olika stammarnas krig mot invasioner från Tibet och Kina. Landet har dock haft föga betydelse för världshistorien. Detta på grund av det isolerade läget. De omgivande bergskedjorna ha tjänat som effektiva hinder mot invasion. Dessutom har Burma legat så långt norrut från de stora segellederna att det för lång tid ej spelade någon roll för de europeiska länderna.

Det första oberoende kungadömet grundades på tusentalet ungefär samtidigt som kristendomen började tränga fram i vårt land. Det sista grundades på 1700-talet och varade tills den Burmanska unionen skapades 1948. Sedan 1866 har Burma stått under brittisk överhöghet. Engelsmännen rönste föga opposition intill första världskriget. I och med att idéerna om folkens självbestämmanderätt trängde fram genom skapandet av Nationernas Förbund började röster höjas för Burmas självständighet. År 1935 fingo burmanerna en konstitution, som förde dem en bit mot målet. Landet styrdes dock som en provins av Indien. Från detta beroende lossgjordes Burma 1937, då man fick en viss begränsad självständighet. Många

burmaner arbetade dock för ökat oberoende. Thakin-partiet fordrade absolut självstyrelse. Detta parti bestod till stor del av studenter, som studerat Marx och Lenin. Liksom många andra nationalisterna samarbetade de med Japan i förhoppning, att detta land skulle ge dem det eftertraktade oberoendet.

Japan gav också Burma oberoende men utnyttjade landets resurser till det yttersta. Nationalisterna märkte detta och övergingo från att understödja japanerna till att öppet bekämpa dem. Efter kriget återtog engelsmännen kontrollen. Svåra oroligheter utbröto emellertid, och britterna tvingades 1948 att ge landet fullständigt oberoende.

Oberoendet gjorde ej slut på Burmas svårigheter. Frihetssträvandena hade enat de starkaste politiska partierna mot engelsmännen. Nu när frihetens timme slagit, önskade man att regeringen omedelbart skulle genomföra reformer. Varje parti ville genomföra reformer på sitt sätt. Stora problem hade växt upp. Många av problemen berodde på den ekonomiska och sociala misären sedan kriget. Två stora krig hade gått fram över landet. Japanerna hade slaktat ner över 30 % av Burmas boskap, och risodlingarna äro mycket beroende av boskapsbeståndet. Likaså påverkades risexporten av att transportmedlen förstörts. Huvudorsaken till den ekonomiska oordningen har dock varit den kris i politiskt och ekonomiskt avseende, som övergick landet före kriget.

Då engelsmännen först kommo till Burma, var Irrawadys floddelta ett obebott djungelområde. Man producerade ris enbart för eget behov. Men vid krigets början hade Burma blivit Sydasiens stora risproducent. Rangoon hade blivit en stad på 400 000 innevånare och landets stora handelsstad.

För den enskilde burmanen betydde denna utveckling mycket litet. Den hade åstadkommit genom brittiska och indiska investeringar. Indierna, britterna och några få större landägare kontrollerade rishandeln och ägde $\frac{3}{4}$ av de risproducerande områdena. Indierna voro de inflytelserikaste. Såväl utrikes- som inrikeshandeln låg i deras händer. Även som arbetare i hamnarna och vid riskvarnarna utmanövrerades burmanerna av indierna. Burmanerna voro tjänare för de indiska intressena. Men under kriget, då förbindelserna med Indien avbrötos, besutto de jorden utan att behöva betala arrende. Efter kriget hade de därför ingen lust att återvända till förkrigsförhållandena. Kommunisterna hade dessutom utnyttjat jordbrukarnas missnöje och hade drivit propaganda under mottot: »Inga utlänningar, inga godsägare, jord åt alla.»

Den ekonomiska misären drog med sig social oordning. Brott av olika slag, mord och våldsdåd avlöste varandra. Regeringen har dock ärligt strävat efter en bättre tingens ordning. År 1947 stadgades, att regeringen ägde rätt att nationalisera industrier och landområden. Sedan dess har man på allt sätt understött de icke jordägandes rätt till de jordområden de arrendera. Regeringen kontrollerar även ris- och trävaruhandeln. Den burmanska lagen föreskriver nu att minst 60 procent av varje industri måste ägas av burmaner. Detta för att förhindra utlänningar att erhålla kontroll över landets tillgångar.

Huvudproblemet är, att Burma ej har resurser att effektivt utnyttja sina rikedomar. Storbritanien har givit goda lån för att hjälpa landet att utveckla sina oljekällor och sin mineralhantering. Flera andra medlemmar av det brittiska samväldet samverka i en ekonomisk hjälpplan. I samma syfte har USA sökt understödja Burma.

Den politiska situationen 1949 karakteriserades av en partichef med följande ord: »Vi äro så svaga, att 300 beväpnade män kunna bemäktiga sig varje ort utom själva Rangoon. Under de sista två åren har varje större ort någon gång intagits av rebeller.» Några månader efter det att Burma blivit oberoende, bröto oroligheter ut delvis inspirerade av kommunister. Ungefär samtidigt begärde karenerna självständighet. I januari 1949 började de en väpnad revolt. På många platser kom det till samverkan mellan karenerna och kommunisterna. Oroligheterna kostade regeringen mycket pengar och dessutom kontrollen över stora delar av territoriet. Under första hälften av 1950 lyckades regeringen återvinna några av de förlorade områdena. Upprorsmännen hade dock ej lidit några större förluster utan kunde fortsätta sin illegala verksamhet. Kinesiska kommunister ha under lång tid varit i verksamhet i Burma, och deras verksamhet kommer sannolikt att intensifieras efter den senaste tidens händelser i Indo-Kina. Burmas svaga militära styrkor kunna ej av egen kraft bemästra läget. För att minska motsättningarna mellan folkgrupperna har regeringen givit visst oberoende åt de regionala myndigheterna.

Burmas framtid ser inte alltför lovande ut. Med folkrepubliken Kina så nära och med dess ökade prestige efter kriget i Indo-Kina kan Burma bli porten genom vilken Kina och därmed kommunismen når Indiska oceanen. Det kommunistiska Kinas väpnade styrkor tillväxa oavbrutet. Kina behöver i högsta grad Sydöstasiens rikedomar. Utgången av spelet om dessa är tämligen given om

Kinas makt tillåtes öka, tills den inte längre kan utmanas. Utvecklingen i detta hörn av världen företer många likheter med utvecklingen i Östeuropa strax efter sista världskriget. Om Västern visar sig svag torde det vara mycket svårt att hålla Burma och Siam. Den militära kraftmätningen i Indo-Kina har ju visat folken i dessa länder Kinas styrka, och folken i Sydöstasien ha en naturlig fallenhet för att kompromissa med den starkaste. President Eisenhower har uttalat som sin mening, att vapenvilan i Korea och Indo-Kina endast är tillfälligt avbrott i Kinas frammarsch. Hans uppfattning synes vara, att oroligheterna komma att börja på nytt efter något eller några års frist. Dessa år böra Västmakterna begagna för att i samverkan med regeringarna utbygga starka positioner i Sydöstasien, Pakistan och Indien. En sådan samverkan har ju redan inletts genom den så kallade S-pakten. Kan jämvikt åstadkommas och den kommunistiska imperialismen, här representerad av Kina, hejdas, böra Sydöstasiens folk fortfarande kunna tillförsäkras en av kommunismen oberoende framtid.